

Antwoorden op vragen over het rapport

Titel rapport

De titel "Er ligt écht een deken van gif over Nederland" is 'geleend' van Frank Berendse. Het woord 'écht' is toegevoegd door Meten=Weten. Berendse is emeritus-hoogleraar Natuurbeheer en Plantenecologie WUR. Hij heeft onder meer het vorige kabinet en de Europese Commissie geadviseerd over bestrijdingsmiddelen en nieuw natuurbeleid. Er is inmiddels onderzoek gedaan in zes provincies in Nederland en in twee Duitse deelstaten. Het beeld dat ontstaat is dat de natuurgebieden overal zwaar verontreinigd zijn met bestrijdingsmiddelen. De term 'écht een deken van gif' is meer dan gerechtvaardigd. <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/een-deken-van-gif-over-het-boerenland/>

Monstername

Alle monsters zijn volgens de voorschriften genomen: representatief, dus meerdere deelmonsters zijn verspreid over het te onderzoeken gebied verzameld, die zijn vervolgens, gehomogeniseerd en bemonsterd. Uiteraard gebruikmakend van de juiste werkmaterialen die niet tot verontreiniging van de monsters kunnen leiden. Steeds diepgevroren bewaard en getransporteerd. De monstername is uitgevoerd door een chemisch-botanisch analist met 8 jaar ervaring op het laboratorium voor Plantenziektkunde, afdeling Fytopathologie, Landbouw Universiteit Wageningen; een ecooloog en een Wageningse ingenieur. Allen met grote kennis van zaken.

Laboratorium

De analyses zijn door Eurofins Lab Zeeuws-Vlaanderen (LZV) BV (Vlaanderen), Zandbergsestraat 1, 4569 TC Graauw. Zie voor hun accreditaties: <https://www.eurofinsfoodtesting.nl/accreditaties-certificaten>.

Drooggewicht en microgrammen

Om de gehalten in bodem, vegetatie, mest te kunnen vergelijken is het gebruikelijk de gehalten in milligrammen of microgrammen per kg droge stof te rapporteren. In het rapport is van alle monsters het droge-stofgehalte te vinden. Als er behoefte is kan iemand het gehalte naar vers gewicht terugrekenen. Om niet te veel cijfers achter de komma te krijgen, hebben wij ervoor gekozen om de gehalten in microgrammen uit te drukken.

Het laboratorium heeft de analyses met een grote gevoeligheid uitgevoerd, omdat sommige middelen ook in zeer lage concentraties negatieve effecten op de gezondheid of biodiversiteit kunnen hebben.

Herkomst chemische stoffen

- Van de 132 gevonden stoffen zijn er 12 die niet uit de landbouw stammen: antrachinon, difenyl, difenylamine hexachloorbenzeen (waarschijnlijk uit de industrie of verkeer afkomstig),
- Lindaan, DDT, DDD, DDE, chloordaan (stammen uit historisch gebruik),
- DEET, fipronil, fipronil-sulfon (waarschijnlijk uit persoonlijk/huisdieren gebruik).

De resterende 120 bestrijdingsmiddelen zijn afkomstig uit recent gebruik door de agrarische sector.

Verboden chemische stoffen

Bij de gevonden verboden stoffen gaat het voornamelijk om stoffen die in het verleden gericht zijn geweest op gebruik in de landbouw, maar weer verboden zijn wegens negatieve effecten op mens en natuur.

Van vele middelen worden na verloop van tijd onverwachte gevaarlijke eigenschappen ontdekt, dus worden ze weer verboden. De chemische industrie reageert hierop door weer nieuwe middeltjes te ontwikkelen, waarvan de gevaarlijke lange-tijds (chronische) effecten in het begin niet altijd bekend zijn. Deze kwalijke cyclus leidt tot een opstapelende verontreiniging van het milieu met steeds weer nieuwe bestrijdingsmiddelen. Het meest recente voorbeeld is het bijengif imidacloprid.

Voorbeelden van verboden gevonden stoffen:

- Anthraquinon is tot 2008 als vogelafweermiddel toegelaten en wordt in de pesticidemultianalyses als bestrijdingsmiddel geanalyseerd. Het ontstaat ook uit verbrandingsprocessen en wordt in de papier- en textielindustrie gebruikt.
- Difenyl, ook wel bifenyl genoemd, was tot 2013 was als antischimmelmiddel (fungicide) toegelaten.
- DDT is sinds 1973 een verboden insecticide en wordt nog steeds in de natuur aangetroffen, evenals de omzettingsproducten DDE en DDD.
- Chloordaan en lindaan waren respectievelijk tot 1981 en 1999 als insecticide toegelaten.

Bestrijdingsmiddelen in veevoer

Behalve voor stoffen zoals DDT, lindaan (de groep van persistente chloororganische pesticiden) is voor synthetische bestrijdingsmiddelen in veevoer geen maximaal toelaatbare residu limiet (MRL) vastgelegd. Wel gelden voor de componenten van krachtvoer, die ook door mensen geconsumeerd worden, zoals mais of tarwe, de MRL-normen van pesticiden (Verordening EC 396/2005). Voor samengesteld krachtvoer waaraan bijv. sojaschroot, koolzaadresten, cacaodoppen, resten uit de levensmiddelindustrie worden toegevoegd, gelden deze normen niet en al helemaal niet voor hooi, bietenpulp e.d.

Voedselproductie en grondbehoefte

Nederland importeert al 75% van het voedsel, maar het grootste aandeel van geëxporteerde landbouwproducten komt uit de sierteelt (bloemen, planten enz.) en uit de veehouderij van dieren die met 60 tot 80% geïmporteerd voer krijgen. Er zijn genoeg wetenschappelijk studies die aantonen, dat de wereld zonder of met een minimale inzet van pesticiden gevoed kan worden. De rapporteur voor de rechten van de mens op voldoende voedsel van de Verenigde Naties, schrijft zelfs dat pesticiden een negatieve invloed hebben op de wereldvoedselproductie.